

Frumvarp til laga

um raunverulega eigendur

Frá ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra.

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Markmið.

Markmið laganna er að tryggja að á hverjum tíma séu til staðar réttar og áreiðanlegar upplýsingar um raunverulega eigendur til að greina og koma í veg fyrir peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

2. gr.

Gildissvið.

Undir lög þessi falla eftirtaldir aðilar:

1. Hlutafélög.
2. Einkahlutafélög.
3. Samvinnufélög.
4. Sameignarfélag.
5. Samlagsfélag.
6. Byggingarsamvinnufélög.
7. Evrópufélög.
8. Evrópsk samvinnufélög.
9. Evrópsk fjárhagsleg hagsmunafélög.
10. Húsnæðissamvinnufélög.
11. Skráð trúfélög og lífsskoðunarfélög.
12. Sjálfseignarstofnanir sem stunda atvinnurekstur.
13. Sjóðir og stofnanir sem starfa samkvæmt staðfestri skipulagsskrá.
14. Stéttarfélag, þegar þau eru skráð í fyrirtækjaskrá.
15. Lífeyrissjóðir.
16. Sparisjóðir.
17. Veiðifélög.
18. Útibú erlendra hlutafélaga og einkahlutafélaga.
19. Öll önnur félag með takmarkaðri ábyrgð.
20. Erlendir fjárvörslusjóðir eða sambærilegir aðilar sem eiga viðskipti hér á landi, sbr. 5. gr.
21. Aðrir aðilar sem fengið hafa útgefna kennitölu hjá fyrirtækjaskrá.

3. gr.
Skilgreiningar.

Í lögum þessum merkir:

1. *Skráningarskyldir aðilar*: Aðilar sem taldir eru upp í 1. - 21. tölul. 2. gr.
2. *Stjórnvöld sem hafa með höndum eftirlit eða gegna réttarvörslu*: Skattrannsóknarstjóri, ríkisskattstjóri, lögregla, héraðssaksóknari, tollstjóri og Fjármálaeftirlitið.
3. *Tegund eignarhalds*: Beint eða óbeint eignarhald á hlutafé eða annars konar eignarheimildum, atkvæðavægi eða annars konar beint eða óbeint ákvörðunarvald, tilnefningu stjórnarmanna eða annars konar bein eða óbein yfirráð eða stjórnun skráðs aðila samkvæmt 2. gr.
4. *Raunverulegur eigandi*: Sjá skilgreiningu í 13. tölul. 3. gr. laga nr. 140/2018 um aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

II. KAFLI

Skráning upplýsinga um raunverulega eigendur.

4. gr.

Upplýsingar um raunverulega eigendur.

Aðilar skv. 2. gr. skulu afla upplýsinga um raunverulega eigendur félags, sjóðs, stofnunar o.s.frv. þ.m.t. upplýsinga um réttindi hinna raunverulegu eigenda. Í undantekningartilfellum þar sem ekki er mögulegt að finna raunverulegan eiganda, t.d. vegna svo dreifðs eignarhalds að engir einstaklingar eiga eða stýra skráningarskyldum aðila í skilningi laga þessara eða ef vafi leikur á um eignarhaldið, skal sá einstaklingur, einn eða fleiri, sem stjórnar starfsemi lögaðilans teljast raunverulegur eigandi.

Aðilar skv. 1.-19. og 21. tölul. 2. gr. skulu veita fyrirtækjaskrá upplýsingar um raunverulega eigendur eins og þeir eru skilgreindir í lögum um aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

Veita skal upplýsingar um:

1. nafn,
2. lögheimili,
3. kennitölu eða fæðingardag ef kennitölu er ekki til að dreifa,
4. ríkisfang,
5. stærð og tegund eignarhalds,
6. gögn sem staðfesta veittar upplýsingar og sýna fram á að viðkomandi sé raunverulegur eigandi.

Tilkynna skal um raunverulega eigendur við nýskráningu í fyrirtækjaskrá.

Tilkynningar skv. 2. mgr. skulu vera á því formi sem fyrirtækjaskrá ákveður og skal málsmeðferðin vera rafræn sé þess kostur.

Fyrirtækjaskrá skal meta með sjálfstæðum hætti hvort tilkynntar upplýsingar séu réttar og fullnægjandi og eftir því sem við á krefja skráningaskylda aðila um frekari upplýsingar eða afla þeirra sjálfstætt.

Í tengslum við skráningu og viðhald skráningar samkvæmt lögum þessum er einstaklingum og lögaðilum skylt að láta fyrirtækjaskrá í té án tafar allar upplýsingar og gögn sem henni eru nauðsynleg til að tryggja rétta skráningu skv. 4. og 5. gr. Skiptir ekki máli í því sambandi hvort upplýsingarnar varði þann aðila sem beiðninni er beint til eða annan aðila er hann getur veitt upplýsingar um og varða athuganir og eftirlit samkvæmt lögum þessum. Lagaákvæði um þagnarskyldu takmarka ekki skyldu til þess að veita upplýsingar og aðgang að gögnum. Þetta

gildir þó ekki um upplýsingar sem lögmaður öðlast við athugun á lagalegri stöðu skjólstaðings í tengslum við dómsmál, þ.m.t. þegar hann veitir ráðgjöf um hvort höfða eigi mál eða komast hjá máli, eða upplýsingar sem hann öðlast fyrir, á meðan eða eftir lok dómsmáls, ef upplýsingarnar hafa bein tengsl við málið. Vegna starfa sinna getur fyrirtækjaskrá gert vettvangskannanir eða óskað upplýsinga á hvern þann hátt sem hagkvæmt þykir og svo oft sem talin er þörf fyrir.

5. gr.

Upplýsingar um fjárvörslusjóði og sambærilega aðila.

Einstaklingar og lögaðilar sem sinna fjárvörslu eða öðrum störfum fyrir fjárvörslusjóði eða sambærilega aðila sbr. 20. tölul. 2. gr. skulu veita fyrirtækjaskrá upplýsingar um eftirfarandi:

1. fjárvörsluaðila (trustee),
2. stofnaðila (settlor),
3. ábyrgðaraðila (protector), ef við á,
4. réttihafa (beneficiary) eða hóp þeirra,
5. aðra einstaklinga sem hafa yferráð, með beinum eða óbeinum hætti, yfir fjárvörslusjóði eða sambærilegri ráðstöfun.

6. gögn sem staðfesta veittar upplýsingar.

Tilkynna skal um upplýsingar skv. 1. mgr. þegar sótt er um útgáfu kennitölu samkvæmt lögum um fyrirtækjaskrá. Hafi skráning átt sér stað án þess að umræddar upplýsingar hafi verið veittar skal úr því bætt að frumkvæði skráðs aðila, skv. 1. mgr.

Hafi upplýsingar skv. 1. mgr. verið skráðar í gagnagrunn annars aðildarríkis er fyrirtækjaskrá heimilt að telja þá skráningu fullgilda og ber það undir skráðan aðila að afla staðfestingar um að skráning sé til staðar.

Í vafatilvikum sker fyrirtækjaskrá úr um hvort aðilar falli undir 1. mgr. sbr. 20. tölu . 2. gr.

Um form tilkynninga, mat á tilkynntum upplýsingum og upplýsingagjöf til fyrirtækjaskrár fer að öðru leyti samkvæmt 4.-6. mgr. 4. gr.

6. gr.

Tilkynningar um breytingu á áður skráðum upplýsingum.

Skráningarskyldum aðilum er skylt að tilkynna fyrirtækjaskrá um allar breytingar er varða skráningu skv. 4. eða 5. gr. innan tveggja vikna.

Tilkynningar skv. 1. mgr. skulu vera á því formi sem fyrirtækjaskrá ákveður og skal málsmeðferðin vera rafræn sé þess kostur.

Tilkynningarskyldir aðilar og eftirlitsaðilar samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka skulu tilkynna fyrirtækjaskrá verði þeir í störfum sínum varir við misræmi milli upplýsinga um raunverulega eigendur í fyrirtækjaskrá og upplýsinga sem þeir búa yfir.

Fyrirtækjaskrá skal án tafar rannsaka tilkynningar skv. 3. mgr. og grípa til viðeigandi ráðstafana sem geta meðal annars falist í því að merkja tímabundið í fyrirtækjaskrá að raunverulegt eignarhald sæti skoðun og gera breytingar á skráningu reynist skráning vera röng.

7. gr.

Aðgangur að upplýsingum um raunverulega eigendur.

Upplýsingar um raunverulega eigendur skv. 4. gr. skulu vera aðgengilegar:

1. Skrifstofu fjármálagreininga lögreglu,

2. eftirlitsaðilum og öðrum stjórnvöldum sem gegna réttarvörslu samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka,
3. tilkynningarskyldum aðilum samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka þegar þeir framkvæma áreiðanleikakönnun, og
4. almenningi.

Almenningur skv. 4. tölul. 1. mgr. skal hafa aðgang að nafni raunverulegs eiganda, fæðingarmánuði og ári, búsetulandi, ríkisfangi og stærð og tegund eignarhalds.

Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu, eftirlitsaðilar og stjórnvöld sem gegna réttarvörslu skv. 1. og 2. tölul. 1. mgr. skulu hafa tímanlegan og óheftan aðgang að öllum skráðum upplýsingum um raunverulega eigendur. Tilkynningarskyldir aðilar skv. 3. tölul. 1. mgr. skulu hafa tímanlegan aðgang að nauðsynlegum gögnum.

8. gr.

Aðgangur að upplýsingum um fjárvörslusjóði og sambærilega aðila.

Upplýsingar um fjárvörslusjóði og sambærilega aðila skv. 5. gr. skulu vera aðgengilegar:

1. Skrifstofu fjármálagreininga lögreglu,
2. eftirlitsaðilum og öðrum stjórnvöldum sem gegna réttarvörslu samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka,
3. tilkynningarskyldum aðilum samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka þegar þeir framkvæma áreiðanleikakönnun,
4. hverjum þeim einstaklingi og lögaðila sem sýnir fram á lögvarða hagsmuni.

Veita skal aðilum skv. 4. tölul. 1. mgr. aðgang að nafni rétthafa, fæðingarmánuði og ári, búsetulandi, ríkisfangi og stærð og tegund eignarhalds.

Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu, eftirlitsaðilar og stjórnvöld sem gegna réttarvörslu skv. 1. og 2. tölul. 1. mgr. skulu hafa tímanlegan og óheftan aðgang að öllum skráðum upplýsingum um raunverulega eigendur. Tilkynningarskyldir aðilar skv. 3. tölul. 1. mgr. skulu hafa tímanlegan aðgang að nauðsynlegum gögnum.

9. gr.

Takmarkanir á aðgengi að upplýsingum um raunverulega eigendur.

Fyrirtækjaskrá er heimilt að takmarka aðgang að upplýsingum um eignarhald barna og annarra ólögráða aðila sem skráðar hafa verið samkvæmt 7. og 8. gr. Beiðni um slíkar upplýsingar þarf að rökstyðja sérstaklega. Takmörkun samkvæmt þessari grein gildir ekki um aðila samkvæmt 1. – 3. tölul. 7. gr. og 1. – 3. tölul. 8. gr.

10. gr.

Gjaldtaka.

Ráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um aðgang að upplýsingum um raunverulega eigendur og um gjaldtöku fyrir upplýsingarnar, svo sem fyrir útgáfu vottorða og staðfestinga og önnur afnot af upplýsingum úr fyrirtækjaskrá. Engin gjaldtaka skal þó vera fyrir rafræna uppflettingu.

11. gr.

Varðveisla upplýsinga og gagna.

Aðilar skv. 2. gr. skulu varðveita upplýsingar og gögn skv. 4. og 5. gr. í fimm ár eftir að raunverulegu eignarhaldi lýkur. Að þeim tíma liðnum skal gögnunum eytt.

Fyrirtækjaskrá getur kveðið á um að gögn séu varðveitt umfram tímamörk 1. mgr. ef tilefni er til, þó ekki lengur en í fimm ár til viðbótar.

12. gr.

Vinnsla persónuupplýsinga.

Vinnsla persónuupplýsinga samkvæmt lögum þessum skal samræmast lögum um persónuvernd og eingöngu vera í þeim tilgangi að tryggja að til staðar séu upplýsingar um raunverulegt eignarhald aðila skv. 2. gr. Önnur vinnsla er óheimil á grundvelli þessara laga.

Vinnsla og varðveisla gagna og upplýsinga samkvæmt lögum þessum telst til almannahagsmuna.

III. KAFLI

Viðurlög.

13. gr.

Úrbætur.

Komi í ljós að skráningarskyldur aðili fylgir ekki lögum þessum eða reglugerðum eða reglum settum á grundvelli þeirra skal fyrirtækjaskrá krefjast þess að úr sé bætt innan hæfilegs frests.

14. gr.

Dagsektir.

Ríkisskattstjóri getur lagt dagsektir á skráningarskyldan aðila veiti hann ekki umbeðnar upplýsingar eða sinni ekki kröfum um úrbætur innan hæfilegs frests. Greiðast dagsektirnar þangað til farið hefur verið að kröfum ríkisskattstjóra. Dagsektirnar geta numið frá 10.000 kr. til 500.000 kr. á dag og er heimilt að ákveða þær sem hlutfall af tilteknum stærðum í rekstri skráningarskylds aðila. Við ákvörðun um fjárhæð dagsekta er heimilt að taka tillit til eðlis vanrækslu eða brots og fjárhagslegs styrkleika viðkomandi aðila.

Dagsektir skulu ákveðnar með úrskurði ríkisskattstjóra.

Óinnheimtar dagsektir falla ekki niður þótt aðilar verði síðar við kröfum ríkisskattstjóra.

Lækka má eða fella niður dagsektir hafi utanaðkomandi eða óviðráðanleg atvik valdið því að umbeðnar upplýsingar voru ekki lagðar fram eða kröfum um úrbætur ekki sinnt.

Ákvarðanir um dagsektir samkvæmt þessari grein eru aðfararhæfar.

Innheimtar dagsektir renna til ríkissjóðs að frádregnum kostnaði við innheimtuna.

15. gr.

Stjórnvaldssektir.

Ríkisskattstjóri getur lagt stjórnvaldssektir á hvern þann sem brýtur gegn eftirtöldum ákvæðum laga þessara, reglugerðum og reglum settum á grundvelli þeirra:

1. 4. gr. að veita fyrirtækjaskrá ekki upplýsingar eða veita rangar eða villandi upplýsingar,
2. 1. – 3. mgr. 5. gr. að veita fyrirtækjaskrá rangar eða villandi upplýsingar,
3. 1. og 3. mgr. 6. gr. að uppfæra ekki upplýsingar innan tveggja vikna,
4. 11. gr. um varðveislu gagna.

Við ákvörðun sekta samkvæmt ákvæði þessu skal m.a. tekið tillit til allra atvika sem máli skipta, þ.m.t. eftirfarandi:

- a. alvarleika brots,
- b. hvað brotið hefur staðið lengi,

- c. ábyrgðar hins brotlega hjá lögaðilanum,
- d. fjárhagsstöðu hins brotlega,
- e. ávinnings af broti eða taps sem forðað er með broti,
- f. hvort brot hafi leitt til taps þriðja aðila,
- g. hvers konar mögulegra kerfislegra áhrifa brotsins,
- h. samstarfsvilja hins brotlega,
- i. fyrri brota og hvort um ítrekað brot er að ræða.

Ákvarðanir um stjórnvaldssektir skulu teknar með úrskurði ríkisskattstjóra og eru þær aðfararhæfar. Sektor renna í ríkissjóð að frádregnum kostnaði við innheimtuna. Séu stjórnvaldssektir ekki greiddar innan mánaðar frá ákvörðun ríkisskattstjóra skal greiða dráttarvexti af fjárhæð sektarinnar. Um ákvörðun og útreikning dráttarvaxta fer eftir lögum um vexti og verðtryggingu.

Stjórnvaldssektum verður beitt óháð því hvort lögbrot eru framin af ásetningi eða gáleysi.

Sektor sem lagðar eru á einstaklinga geta numið frá 100 þús. kr. til 5 millj. kr. Sektor sem lagðar eru á lögaðila geta numið frá 500 þús. kr. til 80 millj. kr. en geta þó verið hærri eða allt að 10% af heildarveltu samkvæmt síðasta samþykktu ársreikningi lögaðilans eða 10% af síðasta samþykktu samstæðureikningi ef lögaðili er hluti af samstæðu.

Gera má lögaðila stjórnvaldssekt fyrir brot á lögum þessum og reglum settum á grundvelli þeirra óháð því hvort sök verði sönnuð á tiltekinn fyrirsvarsmann lögaðilans, starfsmann hans eða annan aðila sem starfar á hans vegum. Hafi fyrirsvarsmaður lögaðilans, starfsmaður hans eða annar á hans vegum með saknæmum hætti brotið gegn lögum þessum eða reglum settum á grundvelli þeirra í starfsemi lögaðilans má gera honum refsingu, auk þess að gera lögaðilanum stjórnvaldssekt.

Ef einstaklingur eða lögaðili brýtur gegn lögum þessum eða reglum settum á grundvelli þeirra, og fyrir liggur að hann hafi hlotið fjárhagslegan ávinning af broti, er heimilt að ákvarða hinum brotlega sektarfjárhæð sem getur, þrátt fyrir 1. og 2. málsl. 2. mgr., orðið allt að tvöfaldrí þeirri fjárhæð sem fjárhagslegur ávinningur hins brotlega nemur.

16. gr.

Frestur til að leggja á stjórnvaldssektir.

Heimild ríkisskattstjóra til að leggja á stjórnvaldssektir samkvæmt lögum þessum fellur niður þegar fimm ár eru liðin frá því að háttsemi lauk.

Frestur skv. 1. mgr. rofnar þegar eftirlitsaðili tilkynnir aðila um upphaf rannsóknar á meintu broti. Rof frests hefur réttaráhrif gagnvart öllum sem staðið hafa að broti.

17. gr.

Heimild til afskráningar og slita.

Sinni skráningarskyldur aðili ekki kröfu ríkisskattstjóra um úrbætur skv. 13. gr. innan þriggja mánaða frá því þess var krafist má fella skráningu hans niður.

Aður en skráning aðila er felld niður skal senda þeim sem eru eða ætla má að séu í fyrirsvari fyrir aðilan samkvæmt skráningu aðvörun þess efnis að aðili verði afskráð úr fyrirtækjaskrá verði úrbætur ekki gerðar innan þess frests sem ríkisskattstjóri setur.

Berist ekkert svar eða ekki fullnægjandi svar innan tilskilins frests skal aðvörun um afskráningu send til fyrirsvarsmanna aðilans og annarra, sem hagsmuna eiga að gæta, birt einu sinni í Lögbirtingablaðinu. Berist ekki fullnægjandi svar eða athugasemdir innan þess frests sem þar er tiltekinn má fella skráningu aðila niður.

Innan árs frá afskráningu geta raunverulegir eigendur, lánardrottinn eða ríkisskattstjóri gert þá kröfu að bú aðilans verði tekið til skipta í samræmi við 6.-8. mgr. Jafnframt má ríkisskattstjóri breyta skráningu þannig að afskráður aðili sé skráð á nýjan leik enda berist beiðni þar að lútandi innan árs frá afskráningu samkvæmt þessari grein og sérstakar aðstæður réttlæti endurskráninguna. Ekki má ráðstafa heiti aðilans á þessum tíma.

Þótt aðili hafi verið felldur af skrá samkvæmt þessari grein breytir það í engu persónulegri ábyrgð er stjórnar- eða félagsmenn kunna að vera í vegna skuldbindinga aðilans.

Pegar héraðsdómara hefur borist krafa um skipti skv. 4. mgr. skal hann fara með hana eftir fyrirmælum laga um gjaldþrotaskipti o.fl. um meðferð kröfu lánardrottins um að bú skuldara verði tekið til gjaldþrotaskipta.

Héraðsdómari skal kveða upp úrskurð um hvort orðið verði við kröfu um að bú aðilans verði tekið til skipta. Sé krafan tekin til greina skal farið með búið eftir fyrirmælum laga um skipti á dánarbúum o.fl. um meðferð dánarbús þar sem erfingjar taka ekki á sig ábyrgð á skuldbindingum þess látna að öðru leyti en því að eigendur njóta ekki þeirrar stöðu sem erfingjar njóta við slík skipti fyrr en leitt er í ljós eftir lok kröfulýsingarfrests að eignir búsins muni hrökkva fyrir skuldum.

Skráning aðilans í fyrirtækjaskrá skal standa óbreytt eftir að héraðsdómari hefur kveðið upp úrskurð um að bú aðilans verði tekið til skipta.

18. gr.

Málshöfðunarfrestur.

Nú vill aðili ekki una ákvörðun skv. 14., 15. eða 17. gr. og getur hann þá höfðað mál til ógildingar hennar fyrir dómstólum. Mál skal höfðað innan þriggja mánaða frá því að aðila var tilkynnt um ákvörðunina. Málshöfðun frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunar né heimild til aðfarar samkvæmt henni.

Sé mál höfðað til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. innan 14 daga frá því að viðkomandi aðila var tilkynnt um hana og óski hann jafnframt eftir að málið hljóti flýtimeðferð er ekki heimilt að innheimta dagsektir eða stjórnvaldssektir fyrr en dómur hefur fallið. Þrátt fyrir málshöfðun til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. leggjast dagsektir áfram á viðkomandi aðila.

Ákvörðunum samkvæmt lögum þessum verður ekki skotið til æðra stjórnvalds.

IV. KAFLI

Önnur ákvæði.

19. gr.

Reglugerðarheimild.

Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara, þar á meðal:

- a. Um upplýsingar skv. 2. gr.
- b. Um einkenni fjárvörslusjóða og sambærilegra aðila skv. 4. mgr. 5. gr.
- c. Um álagningu dagsekta og stjórnvaldssekta skv. III. kafla

20. gr.

Innleiðing á tilskipun.

Lög þessi fela í sér innleiðingu á ákvæðum 30. og 31. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2015/849/EB frá 20. maí 2015 um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og um breytingu á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 648/2012 og

niðurfellingu á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2005/60/EB og tilskipun framkvæmdastjórnarinnar 2006/70/EB.

21. gr.
Gildistaka.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

22. gr.
Breytingar á öðrum lögum.

Við gildistöku laga þessara verða eftirfarandi breytingar á öðrum lögum:

1. *Lög um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003, með síðari breytingum:*

- a. Á eftir orðunum „skattalegar skyldur“ í 4. tölul. 2. gr. kemur: erlendir fjárvörslusjóðir eða sambærilegir aðilar.
- b. Eftirfarandi breytingar verða á 4. gr.:
  - a. Á eftir 9. tölul. koma þrjú nýir töluliðir sem orðast svo:
    - i. Upplýsingar um raunverulega eigendur samkvæmt lögum um raunverulega eigendur
    - ii. Í tilviki erlendra fjárvörslusjóða og sambærilegra aðila, upplýsingar um fjárvörsluaðila, stofnaðila, ábyrgðaraðila, raunverulegan eiganda eða hóp þeirra og aðra einstaklinga sem hafa yfirráð yfir sjóðnum, samkvæmt lögum um raunverulega eigendur, eftir því sem við á.
    - iii. Netfang félags og forsvarsmanna
  - b. Við 4. gr. bætast þrjár nýjar málsgreinar sem orðast svo:

Skráningaskyldir aðilar skulu senda fyrirtækjaskrá upplýsingar skv. 1. mgr. ásamt viðeigandi gögnum við nýskráningu í fyrirtækjaskrá.

Fyrirtækjaskrá skal meta með sjálfstæðum hætti hvort tilkynntar upplýsingar séu réttar og fullnægjandi og eftir því sem við á krefja skráningaskylda aðila um frekari upplýsingar eða afla þeirra sjálfstætt.

Í tengslum við skráningu samkvæmt lögum þessum er einstaklingum og lögaðilum skylt að láta fyrirtækjaskrá í té án tafar allar upplýsingar og gögn sem henni eru nauðsynlegar til að tryggja rétta skráningu samkvæmt lögum þessum. Skiptir ekki máli í því sambandi hvort upplýsingarnar varði þann aðila sem beiðninni er beint til eða annan aðila er hann getur veitt upplýsingar um og varða athuganir og eftirlit samkvæmt lögum þessum. Lagaákvæði um þagnarskyldu takmarka ekki skyldu til þess að veita upplýsingar og aðgang að gögnum. Þetta gildir þó ekki um upplýsingar sem lögmaður öðlast við athugun á lagalegri stöðu skjólstæðings í tengslum við dómsmál, þ.m.t. þegar hann veitir ráðgjöf um hvort höfða eigi mál eða komast hjá máli, eða upplýsingar sem hann öðlast fyrir, á meðan eða eftir lok dómsmáls, ef upplýsingarnar hafa bein tengsl við málið. Vegna starfa sinna getur fyrirtækjaskrá gert vettvangskannanir eða óskað upplýsinga á þann hátt og svo oft sem húnþað telur þörf á.
- c. Við 5. gr. bætist ný málsgrein svohjóðandi: Eingöngu lánastofnunum er heimilt að skrá fjárvörslusjóði og sambærilegar ráðstafanir skv. 4. tölul. 2. gr. að undangenginni fullnægjandi áreiðanleikakönnun.
- d. Eftirfarandi breytingar verða á 6. gr.

- a. Í stað orðanna „gefin kennitala“ í 1. másl. 1. mgr. komi orðin: úthlutað kennitölu.
- b. Ný málsgrein, 4. mgr., bætist við og orðast svo: Kennitölu skv. 1. mgr. verður ekki úthlutað fyrir en fullnægjandi upplýsingar samkvæmt þessum og öðrum viðeigandi lögum liggja fyrir.
- e. Á eftir 1. mgr. 8. gr. bætist við ný málsgrein svohljóðandi: Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu, eftirlitsaðilar og stjórnvöld sem gegna réttarvörslu samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka skulu hafa tímanlegan og óheftan aðgang að öllum skráðum upplýsingum í fyrirtækjaskrá.
- f. Á eftir 9. gr. bætist við ný grein sem verður 10. gr. og orðast svo:
Úrbætur og athugasemdir
Komi í ljós að tilkynningaskyldur aðili fylgi ekki ákvæðum laga þessara skal ríkisskattstjóri krefjast þess að úr sé bætt innan hæfilegs frests.
- g. 10. gr. verður 11. gr. og orðast svo:
Dagsektir
Ríkisskattstjóri getur lagt dagsektir á tilkynningaskyldan aðila veiti hann ekki umbeðnar upplýsingar eða sinni ekki kröfum um úrbætur innan hæfilegs frests. Greiddast dagsektirnar þangað til farið hefur verið að kröfum ríkisskattstjóra. Dagsektirnar geta numið frá 10.000 kr. til 500.000 kr. á dag og er heimilt að ákveða þær sem hlutfall af tilteknum stærðum í rekstri tilkynningaskylds aðila. Við ákvörðun um fjárhæð dagsekta er heimilt að taka tillit til eðlis vanrækslu eða brots og fjárhagslegs styrkleika viðkomandi aðila.
Dagsektir skulu ákveðnar með úrskurði ríkisskattstjóra.
Sé mál höfðað til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. innan 14 daga frá því að viðkomandi aðila var tilkynnt um hana og óski hann jafnframt eftir að málið hljóti flýtimeðferð er ekki heimilt að innheimta dagsektir fyrir en dómur hefur fallið. Þrátt fyrir málhöfðun til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. leggjast dagsektir áfram á viðkomandi aðila.
Óinnheimtar dagsektir falla ekki niður þótt aðilar verði síðar við kröfum ríkisskattstjóra nema ríkisskattstjóri samþykki lækkun eða niðurfellingu þeirra með úrskurði.
Ákvarðanir um dagsektir samkvæmt þessari grein eru aðfararhæfar.
Innheimtar dagsektir renna til ríkissjóðs að frádregnum kostnaði við innheimtuna.
Heimilt er að kveða nánar á um ákvörðun og innheimtu dagsekta í reglugerð.
- h. Á eftir 11. gr. bætist við ný grein, 12. gr., og orðast svo:
Stjórnvaldssektir
Ríkisskattstjóri getur lagt stjórnvaldssektir á hvern þann sem brýtur gegn eftirtöldum ákvæðum laga þessara og reglum settum á grundvelli þeirra:
  1. 1. mgr. 4. gr. að veita fyrirtækjaskrá rangar eða villandi upplýsingar,
  2. 4. mgr. 4. gr. 6. mgr. 4. gr. að veita ekki upplýsingar eða veita rangar eða villandi upplýsingar,
  3. 7. gr. að uppfæra ekki upplýsingar innan tveggja viknaSektir sem lagðar eru á einstaklinga geta numið frá 100 þús. kr. til 5 millj. kr. Sektir sem lagðar eru á lögaðila geta numið frá 500 þús. kr. til 80 millj. kr. en geta þó verið hærri eða allt að 10% af heildarveltu samkvæmt síðasta samþykktu

ársreikningi lögaðilans eða 10% af síðasta samþykktu samstæðureikningi ef lögaðili er hluti af samstæðu og brot er framið til hagsbóta fyrir annan lögaðila í samstæðunni eða annar lögaðili í samstæðunni hefur notið hagnaðar af brotinu.

Við ákvörðun sekta samkvæmt ákvæði þessu skal m.a. tekið tillit til allra atvika sem máli skipta, þ.m.t. eftirfarandi:

- a. alvarleika brots,
- b. hvað brotið hefur staðið lengi,
- c. ábyrgðar hins brotlega hjá lögaðilanum,
- d. fjárhagsstöðu hins brotlega,
- e. ávinnings af broti eða taps sem forðað er með broti,
- f. hvort brot hafi leitt til taps þriðja aðila,
- g. hvers konar mögulegra kerfislega áhrifa brotsins,
- h. samstarfsvilja hins brotlega,
- i. fyrri brota og hvort um ítrekað brot er að ræða.

Ákvarðanir um stjórnvaldssektir skulu teknar með úrskurði ríkisskattstjóra og eru þær aðfararhæfar. Sektir renna í ríkissjóð að frádregnum kostnaði við innheimtuna. Séu stjórnvaldssektir ekki greiddar innan mánaðar frá ákvörðun ríkisskattstjóra skal greiða dráttarvexti af fjárhæð sektarinnar. Um ákvörðun og útreikning dráttarvaxta fer eftir lögum um vexti og verðtryggingu.

Stjórnvaldssektum verður beitt óháð því hvort lögbrot eru framin af ásetningi eða gáleysi.

Gera má lögaðila stjórnvaldssekt fyrir brot á lögum þessum og reglum settum á grundvelli þeirra óháð því hvort sök verði sönnuð á tiltekinn fyrirsvarsmann lögaðilans, starfsmann hans eða annan aðila sem starfar á hans vegum. Hafi fyrirsvarsmáður lögaðilans, starfsmáður hans eða annar á hans vegum með saknæmum hætti brotið gegn lögum þessum eða reglum settum á grundvelli þeirra í starfsemi lögaðilans má gera honum refsingu, auk þess að gera lögaðilanum stjórnvaldssekt.

Ef einstaklingur eða lögaðili brýtur gegn lögum þessum eða reglum settum á grundvelli þeirra, og fyrir liggur að hann hafi hlotið fjárhagslegan ávinning af broti, er heimilt að ákvarða hinum brotlega sektarfjárhæð sem getur, þrátt fyrir 1. og 2. másl. 2. mgr., orðið allt að tvöfaldri þeirri fjárhæð sem fjárhagslegur ávinningur hins brotlega nemur.

- i. Á eftir 12. gr. bætist við ný 13. gr. og orðast svo:

Frestur til að leggja á stjórnvaldssektir

Heimild ríkisskattstjóra til að leggja á stjórnvaldssektir samkvæmt lögum þessum fellur niður þegar fimm ár eru liðin frá því að háttsemi lauk.

Frestur skv. 1. mgr. rofnar þegar eftirlitsaðili tilkynnir aðila um upphaf rannsóknar á meintu broti. Rof frests hefur réttaráhrif gagnvart öllum sem staðið hafa að broti.

- j. Á eftir 13. gr. bætist við ný 14. gr. og orðast svo:

Málshöfðunarfrestur

Nú vill aðili ekki una ákvörðun skv. 11. eða 12. gr. og getur hann þá höfðað mál til ógildingar hennar fyrir dómstólum. Mál skal höfðað innan þriggja mánaða frá því að aðila var tilkynnt um ákvörðunina. Málshöfðun frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunar né heimild til aðfarar samkvæmt henni.

Sé mál höfðað til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. innan 14 daga frá því að viðkomandi aðila var tilkynnt um hana og óski hann jafnframt eftir að málið hljóti flýtimeðferð er ekki heimilt að innheimta dagsektir eða stjórnvaldssektir fyrr en dómur hefur fallið. Þrátt fyrir málshöfðun til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. leggjast dagsektir áfram á viðkomandi aðila.

2. [Lög nr. 120/2011, um greiðsluþjónustu, með síðari breytingum:
- a. f-liður 14. töluliður 8. gr. laganna orðast svo: Greiðslustofnun með takmarkað starfsleyfi.
  - b. 27. gr. laganna orðast svo:
Greiðslustofnun sem uppfyllir skilyrði skv. 2. mgr., er heimilt að veita greiðsluþjónustu skv. 1. – 6. tölul. 4. gr. á grundvelli takmarkaðs starfsleyfis.
Heildarfjárhæð greiðslna sem greiðslustofnun með takmarkað starfsleyfi framkvæmir á einum mánuði má að hámarki nema jafnvirði 1 milljóna evra (EUR) í íslenskum krónum miðað við opinbert viðmiðunargengi (kaupgengi) eins og það er skráð hverju sinni.
Ákvæði þessa kafla gilda um greiðslustofnun með takmarkað starfsleyfi, að undanskildum ákvæðum 10.–12. gr., 3. mgr. 13. gr., 5. mgr. 19. gr., 2.–4. mgr. 22. gr., 23. gr., 23. gr. a. – 23. gr. f. og 24. gr.
Fjármálaeftirlitinu er heimilt að setja nánari reglur um skilyrði fyrir veitingu takmarkaðs starfsleyfis.
  - c. Í kaflaheiti II. kafla laganna falla orðin „Peninga- og verðmætasendingarþjónusta“ brott.
  - d. Í 2. mgr. 74. gr. laganna falla orðin „peninga- og verðmætasendingarþjónusta“ brott.
  - e. Í síðari málslið 2. mgr. 76. gr. laganna falla orðin „og peninga- og verðmætasendingarþjónusta“ brott.
  - f. Í 14. tölulið 77. gr. laganna koma orðin „starfsemi greiðslustofnunar með takmarkað starfsleyfi“ í stað orðanna „peninga- og verðmætasendingarþjónusta“.

Ákvæði til bráðabirgða.

I.

Aðilar samkvæmt 1.- 19. og 21. tölul. 2. gr. sem þegar eru skráðir í fyrirtækjaskrá skulu veita upplýsingar skv. 2. mgr. 4. gr. eigi síðar en 1. desember 2019.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Með frumvarpi þessu er lagt til að innleidd verði ákvæði 30. og 31. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2015/849/ESB frá 20. maí 2015 um ráðstafanir gegn því að fjármálakerfið sé notað til peningaþvættis eða til fjármögnunar hryðjuverkastarfsemi, um breytingu á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins ESB nr. 648/2012, og um niðurfellingu á tilskipun Evrópuþingsins 2005/60/EB og tilskipun ráðsins og framkvæmdastjórnarinnar 2006/70/EB, eða fjórðu tilskipunar um peningaþvætti. Í framangreindum ákvæðum 30. og 31. gr. er að finna reglur um skráningu raunverulegs eiganda viðskiptafyrirtækja og annarra

lögaðila eins og raunverulegur eigandi er skilgreindur í tilskipun 2015/849/ESB. Með tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/843/ESB frá 30. maí 2018 um breytingar á tilskipun (ESB) 2015/849 og tilskipunum 2009/138/EB og 2013/36/ESB voru gerðar breytingar á ákvæðum 30. og 31. gr. tilskipunar 2015/849/ESB um raunverulega eigendur. Tilskipun 2018/843/ESB hefur ekki verið tekin upp í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið og því er í frumvarpi þessi lagt til að þau ákvæði tilskipunar 2018/843/ESB sem breyta ákvæðum 30. og 31. gr. tilskipunar 2015/849/ESB verði tekin efnislega upp í íslenska löggjöf.

Með frumvarpinu er einnig brugðist við athugasemdum alþjóðlegs vinnuhóps um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, e. Financial Action Task Force (FATF), en niðurstöður úr úttekt vinnuhópsins á árinu 2017 á stöðu mála á Íslandi komu fram athugasemdir varðandi aðgang tilkynningaskyldra aðila að upplýsingum um raunverulega eigendur samkvæmt tilmælum FATF nr. 24 og 25. Í skýrslu FATF eru einnig gerðar athugasemdir við heimildir ríkisskattstjóra til að beita viðurlögum vegna brota á lögum um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003, sem og athugasemdir við framfylgni Íslands við tilmæli FATF nr. 14 um peninga- og verðmætasendingarþjónustu.

Frumvarpið þetta er samið af óformlegum vinnuhópi sem í áttu sæti fulltrúar atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis, dómsmálaráðuneytis og fyrirtækjaskrár hjá ríkisskattstjóra.

Tilskipun (ESB) 2015/849, fjórða tilskipun um peningaþvætti, tók gildi í Evrópusambandinu 26. júní 2017 og var tekin upp í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið (EES-samninginn) með ákvörðun Sameiginlegru EES-nefndarinnar nr. 249/2018 frá 5. desember 2018. Tilskipunin er heildarendurskoðun á þriðju peningaþvættistilskipun Evrópusambandsins (2005/60/EB) með síðari breytingum um sama efni. Tilskipun 2018/843/EB, fimmta tilskipun um peningaþvætti, sem var birt í stjórnartíðindum Evrópusambandsins þann 19. júní 2018, breytir nokkrum ákvæðum fjórðu tilskipunarinnar. Með lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, nr. 140/2018, voru innleidd ákvæði tilskipunar 2015/849/ESB, utan ákvæða 30. og 31. gr., sem og nokkur ákvæði tilskipunar 2018/843/EB, fimmtu tilskipunar um peningaþvætti. Ákvæði fimmtu tilskipunar um peningaþvætti leiða að miklu leyti af athugasemdum sem FATF, hefur gert við löggjöf Evrópusambandsins á þessu sviði og því þótti tilefni til að taka einstök ákvæði fimmtu tilskipunar um peningaþvætti efnislega upp í íslenska löggjöf um leið og ákvæði fjórðu tilskipunarinnar voru innleidd. Rétt er að taka fram að fjórða tilskipun um peningaþvætti er lágmarkstilskipun og er því ríkjum heimilt að ganga lengra en ákvæði hennar kveða á um.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Í upphafi árs 2017 hóf FATF úttekt á vörnum Íslands gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Ísland gekk til samstarfs við FATF í september 1991 og með aðild sinni skuldbatt Ísland sig til að samræma löggjöf og laga starfsreglur að tilmælum FATF. Tilmæli FATF hafa verið leiðandi á heimsvísu og hafa tilskipanir Evrópusambandsins um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka verið í samræmi við þau. Tilmælin mynda því grundvöll sameiginlegra viðbragða við framangreindum ógnum við sjálfstæði fjármálakerfisins og tryggja jafnvægi innan þess.

Af hálfu FATF eru framkvæmdar úttektir á því hvernig ríkjum hefur tekist að innleiða tilmælin og efla varnir sínar gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Ríki fá í kjölfarið frest til þess að bregðast við og gera úrbætur. Bregðist ríki ekki við kröfum FATF hafa aðildarríkin sammælt um að beita hvert annað þrýstingi eftir því sem við á með því að setja ríki á sérstakan lista yfir „ósamvinnuþýð“ ríki eða ríkjasvæði. Felst þrýstingurinn m.a. í því

að gera strangari kröfur til ríkjanna eða aðila þar búsettra um hvers konar fjármálastarfsemi, stofnun útibúa, dótturfélaga og umboðsskrifstofa og jafnvel útgáfu aðvarana um að viðskipti við aðila þessara ríkja geti falið í sér hættu á peningabætti. Ófullnægjandi varnir geta því haft víðtæk áhrif á fjármálakerfið í heild sinni og trúverðugleika á alþjóðavettvangi.

Úttekt FATF á Íslandi lauk í febrúar 2018 og var skýrsla með niðurstöðum hennar birt í byrjun apríl sama ár. Úttektin leiddi m.a. í ljós ýmsa veikleika á íslenskri löggjöf og þurfa stjórnvöld að bregðast við með skjótum hætti til að koma til móts við athugasemdir FATF. Ísland er nú í eftirfylgni hjá FATF sem felur m.a. í sér reglulega upplýsingagjöf til FATF um úrbætur vegna þeirra athugasemda sem fram koma í skýrslunni. Hefur Ísland frest fram í júní 2019 til að bregðast með viðeigandi hætti við athugasemdum FATF til að komast hjá því að gripid verði til þeirra aðgerða sem lýst er hér að framan. Frumvarpi þessu er ætlað að bregðast við athugasemdum FATF við einstök tilmæli þeirra eins og nánar er fjallað um við einstakar greinar frumvarpsins. Með innleiðing á fjórðu tilskipun um peningabætti, sbr. ný heildarlög um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, nr. 140/2018, var að miklu leyti komið til móts við athugasemdir FATF. Í frumvarpi þessu er komið til móts við athugasemdir FATF við tilmæli nr. 24 og 25 um upplýsingar um raunverulega eigendur lögaðila og fjárvörslusjóða og sambærilegra aðila. Einnig er í frumvarpinu brugðist við athugasemdum FATF við heimildir ríkisskattstjóra til að beita viðurlögum vegna brota á lögum um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003. Þá er í frumvarpinu komið til móts við athugasemdir FATF við tilmæli nr. 14 um peninga- og verðmætasendingarþjónustu. Í samræmi við 3. gr. laga um Evrópska efnahagssvæðið, nr. 2/1993, ber að skýra lögin og reglugerðir settar með stoð í þeim, að svo miklu leyti sem við á, til samræmis við EES-samninginn og þær reglur sem á honum byggja.

Lög um greiðsluþjónustu

Eins og fyrr segir voru í úttekt FATF m.a. gerðar athugasemdir við framfylgni Íslands við tilmæli FATF nr. 14 um peninga- og verðmætasendingarþjónustu. Þar er m.a. kveðið á um að einstaklingar og lögaðilar sem stunda peningasendingar skuli vera starfsleyfisskyldir eða skráningarskyldir og að þeir sem nota umboðsaðila í starfsemi sinni skuli tryggja að þeir uppfylli kröfur hvað varðar aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Meðal þess sem úttekt FATF leiddi í ljós var að annars vegar var kveðið á um skráningarskyldu peninga- og verðmætasendingarþjónustu í eldri lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, nr. 64/2006, og hins vegar að slíkum aðilum væri á grundvelli skráningarinnar heimilt að veita greiðsluþjónustu að fullnægðum ákveðnum skilyrðum samkvæmt 27. gr. laga nr. 120/2011 um greiðsluþjónustu. Vegna þeirra krafna sem er að finna í tilmælum nr. 14 hvað varðar umboðsaðila þeirra sem stunda peningasendingar er nauðsynlegt að kveða eingöngu á um starfsleyfisskyldu þessara aðila. Af þeim sökum var ákveðið að fella út skráningarskyldu þessara aðila skv. lögum nr. 64/2006, með nýjum lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka nr. 140/2018. Eftir stóð að greiðsluþjónustulög nr. 120/2011 vísuðu enn til eldri laga um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, hvað varðaði hugtakið „peninga- og verðmætasendingarþjónusta“ og skráningarskyldu þeirra aðila sem þá þjónustu veita. Til samræmis við breytingarnar sem gerðar voru með lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka nr. 140/2018 er lagt til að fella tilvísanir til hugtaksins „peninga- og verðmætasendingarþjónusta“ út úr lögum um greiðsluþjónustu nr. 120/2011.

3. Meginefni frumvarpsins.

Eins og fyrr segir er með frumvarpi þessu lagt til að innleidd verði ákvæði 30. og 31. gr. tilskipunar 2015/849/ESB, fjórðu tilskipunar um peningaþvætti, en einnig er lagt til að tekin verði efnislega upp í íslenska löggjöf þau ákvæði tilskipunar 2018/843/ESB, fimmtu tilskipunar um peningaþvætti, sem breyta framangreindum ákvæðum 30. og 31. gr. fjórðu tilskipunar um peningaþvætti. Í framangreindum ákvæðum er að finna reglur um skráningu raunverulegs eiganda eins og hann er skilgreindur í tilskipun 2015/849/ESB. Til þess að tryggja að á hverjum tíma séu til staðar réttar og áreiðanlegar upplýsingar um raunverulega eigendur til að greina og koma í veg fyrir peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka er talin þörf á að auðkenna hvern einstakling sem á eða hefur yfirráð yfir lögaðila.

Í frumvarpinu er lagt til að í fyrirtækjaskrá verðir skráðir raunverulegir eigendur þeirra aðila sem taldir eru upp í 2. gr. Lagt er til að skráning upplýsinga um raunverulega eigendur verði hluti af fyrirtækjaskrá en samkvæmt lögum um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003, er fyrirtækjaskrá starfrækt af ríkisskattstjóra. Gert er ráð fyrir að skráðar verði upplýsingar um þá einstaklinga sem í raun geta tekið ákvörðun um ráðstöfun fjármuna aðila skv. 2. gr., stjórnun aðilans eða sem njóta góðs af þeim eignum sem um ræðir. Í frumvarpinu er ekki að finna skilgreiningu á raunverulegum eiganda en vísað er til skilgreiningar í 13. tölul. 3. gr. laga um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, nr. 140/2018. Í frumvarpinu er kveðið á um að aðilum sem taldir eru upp í 1. – 21. tölul. 2. gr. sé skylt að skrá raunverulega eigendur í fyrirtækjaskrá. Er lagt til að skylda til að afla upplýsinga um raunverulegan eiganda og tilkynna til fyrirtækjaskrár hvíli á hinum skráningarskylda aðila en fyrirtækjaskrá ákveði á hvaða formi tilkynning skuli vera.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Frumvarpinu er m.a. ætlað að innleiða ákvæði 30. og 31. gr. fjórðu tilskipun Evrópusambandsins um peningaþvætti í innlenda löggjöf, eins og Íslandi er skylt vegna aðildar sinnar að EES-samningnum. Einnig er lagt til að tekin verði efnislega upp í íslenskan rétt þau ákvæði fimmtu tilskipunar Evrópusambandsins sem breyta ákvæðum 30. og 31. gr. fjórðu tilskipunarinnar. Jafnframt er því ætlað að tryggja að Ísland uppfylli þær skuldbindingar sem það hefur undirgengist með aðild sinni að FATF.

Í 17. gr. frumvarpsins er að finna ákvæði sem lúta að stjórnarskrárvörðum atvinnuréttindum aðila skv. 75. gr. stjórnarskrár Lýðveldisins Íslands, nr. 33/1944. Um að ræða ákvæði sem lúta að afskráningu og slitum á skráningarskyldum. Í ljósi þeirra ríku almannahagsmuna sem felast í vörnum gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka þykir hér ekki gengið lengra með framangreindum ákvæðum en ákvæði stjórnarskrárinnar heimilar, enda skal ekki gripið til þessara úrræða nema aðrar og vægari aðferðir dugi ekki til. Þannig er sá varnagli sleginn í ákvæðinu að þessum viðurlögum verði ekki beitt nema ef um er að ræða alvarlega vanrækslu á að veita upplýsingar um raunverulega eigendur annað hvort með því að veita ekki slíkar upplýsingar eða veita rangar upplýsingar.

5. Samráð.

Frumvarpið er unnið í samvinnu atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis, dómsmálaráðuneytis og fyrirtækjaskrár hjá ríkisskattstjóra. Frumvarpið hefur einnig verið kynnt stýrihópi dómsmálaráðherra um varnir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

6. Mat á áhrifum.

Eins og fyrr segir eru með frumvarpinu innleidd ákvæði um raunverulega eigendur í 30. og 31. gr. tilskipunar 2015/849/EB, fjórðu tilskipunar Evrópusambandsins um peningabætti, og efnislega tekin upp í íslenska löggjöf þau ákvæði tilskipunar 2018/843/EB, fimmtu tilskipunar Evrópusambandsins um peningabætti, sem breyta framangreindum ákvæðum 30. og 31. gr. fjórðu tilskipunarinnar. Jafnframt er með frumvarpinu ætlað að tryggja að Ísland uppfylli þær skuldbindingar sem það hefur undirgengist með aðild sinni að FATF. Um er að ræða nýtt verkefni. Með frumvarpinu er lagt til að sett verði lög um raunverulega eigendur, að gerðar verði breytingar á lögum um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003, og lögum um greiðsluþjónustu, nr. 120/2011, sem leiða af innleiðingu fjórðu tilskipunar um peningabætti og sem viðbrögð við skýrslu FATF um stöðu mála hvað varnir gegn peningabætti varðar hér á landi.

Í frumvarpinu er lagt til að ríkisskattstjóra verði falið að haldi utan um og skrá upplýsingar um raunverulega eigendur en embættið heldur utan um skráningu fyrirtækja og félaga og starfrækir í því skyni fyrirtækjaskrá. Fyrir liggur greining ríkisskattstjóra á kostnaði við kaup/smíði tölvukerfis til að halda utan um upplýsingar um raunverulega eigendur sem og kostnaði við verkefnið. Hefur kostnaður við kaup/smíði tölvukerfis verið áætlaður 15 millj. króna en rekstrarkostnaður skrárinnar verið áætlaður 20 millj. króna á ári.

Einnig liggur fyrir áætlun dómsmálaráðuneytis um fjárhagsáhrif innleiðingar á tilskipunum ESB um peningabætti og viðbrögð við skýrslu FATF á ríkisaðila en frumvarp það sem hér er ræðir er til innleiðingar á ákvæðum tilskipana ESB um peningabætti og viðbrögð við athugasemdum í skýrslu FATF um stöðu mála hér á landi.

Í frumvarpinu er lagt til að gerðar verði breytingar á ákvæðum laga um fyrirtækjaskrá nr. 17/2003, þar sem finna má heimildir ríkisskattstjóra til að beita sektum vegna vanrækslu á tilkynningaskyldu. Lagt er til að ákvæðum laganna um dagsektir verði breytt og heimildir ríkisskattstjóra verði skýrðar en einnig er lagt til að stofnunin fái heimild til að beita stjórnvaldssektum veiti einstaklingur eða lögaðili rangar eða villandi upplýsingar eða uppfærir ekki upplýsingar innan tiltekinna tímamarka svo sem skylt er. Ógerlegt er að áætla tekjur af sektum enda ekki hægt að segja til um það að hvaða marki mun reyna á beitingu þeirra og hvernig ákvörðun á fjárhæð sekta mun þróast.

Hvað breytingu á lögum um greiðsluþjónustu varðar þá stunda umboðsaðilar erlendra greiðslustofnana hér á landi peningasendingar í skilningi 6. tölul. 4. gr. laga nr. 120/2011 um greiðsluþjónustu. Ekki er gert ráð fyrir mælanlegum áhrifum vegna frumvarpsins á þessa aðila.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Greinin kveður á um markmið laganna sem er að tryggt sé að á hverjum tíma séu til staðar réttar og áreiðanlegar upplýsingar um raunverulega eigendur til að greina og koma í veg fyrir peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

Um 2. gr.

Í 2. gr. eru taldir upp þeir lögaðilar sem löggin taka til en um er að ræða aðila sem skráðir eru í fyrirtækjaskrá samkvæmt lögum um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003. Ákvæðið byggir á 1. mgr. 30. gr. tilskipunar 2015/849/ESB eins og ákvæðinu var breytt með tilskipun 2018/843/ESB. Til þess að markmiði laganna um að á hverjum tíma séu til staðar réttar og áreiðanlegar upplýsingar um raunverulega eigendur til að greina og koma í veg fyrir peningabætti og fjármögnun hryðjuverka verði náð þarf að tryggja að undir gildissvið þeirra

falli þeir lögaðilar sem skráðir eru í fyrirtækjaskrá. Í 1.-18. tölul. eru taldir upp þeir lögaðilar sem lögin taka til en í 19. og 21. tölul. er að finna ákvæði sem ætlað er að taka til annarra lögaðila en sérstaklega eru taldir upp í öðrum töluliðum. Fyrirtækjaskrá hefur ákvörðunarvald um það hvort lögaðili fellur undir ákvæði 19. eða 21. tölul. en skránni ber að horfa til markmiðs laganna við það mat.

Um 3. gr.

Í 3. gr. eru talin upp í fjórum töluliðum þau hugtök laganna sem talin er þörf á að skilgreina.

Í 1. tölul. er að finna skilgreiningu á hugtakinu skráningarskyldir aðilar. Hugtakið vísar til þeirra aðilar sem taldir eru upp í 2. gr. eða falla þar undir samkvæmt 19. og 21. tölul. en þeim lögaðilum er skylt að skrá upplýsingar um raunverulega eigendur samkvæmt 4. og 5. gr. Til þess að markmiði laganna verði náð þarf að tryggja að undir gildissvið þeirra falli þeir lögaðilar sem skráðir eru í fyrirtækjaskrá. – sjá 12 gr. formála tilskipunar 2015/849.

Í 2. tölul. er að finna skilgreiningu á hvaða aðilar í skilningi laganna eru stjórnvöld sem hafa með höndum eftirlit eða gegna réttarvörslu en það eru skattranssóknarstjóra, ríkisskattstjóra, lögreglu, héraðssaksóknara, tollstjóra og Fjármálaeftirlitið. Í lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka er Fjármálaeftirlitinu og ríkisskattstjóra falið að hafa eftirlit með tilkynningarskyldum aðilum í skilningi þeirra laga. Er Fjármálaeftirlitinu falið eftirlit með aðilum á fjármálamarkaði sem taldir eru upp í a–k-lið 2. gr. framangreindra laga en ríkisskattstjóra er falið eftirlit með öllum tilkynningarskyldum aðilum sem ekki falla undir eftirlit Fjármálaeftirlitsins, þ.e. tilkynningarskyldum aðilum skv. l–s-lið 1. mgr. 2. gr. Aðrir aðilar sem falla undir skilgreiningu 2. tölul. eru eins og fyrr segir skattranssóknarstjóri, lögregla, héraðssaksóknari og tollstjóri en þessi stjórnvöld koma að framkvæmd málaflokksins peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

Í 3. tölul. er að finna skilgreiningu á því hvaða tegundir eignarhalds geti verið um að ræða sem skrá þarf. Um er að ræða beint eða óbeint eignarhald á hlutafé eða annars konar eignarheimildum, atkvæðavægi eða annars konar beint eða óbeint ákvörðunarvald, tilnefningu stjórnarmanna eða annars konar bein eða óbein yferráð eða stjórnun skráningarskylds aðila samkvæmt 2. gr. Yferráð með öðrum hætti getur m.a. tekið til viðmiðana fyrir yferráð sem beitt er í þeim tilgangi að undirbúa samstæðureikningsskil, t.d. með samningum hluthafa, beitingu ráðandi áhrifa eða valdi til að skipa framkvæmdastjórn.

Í 4. tölul. er að finna skilgreiningu á hugtakinu raunverulegur eigandi en þar er vísað til skilgreiningar í 13. tölul. 3. gr. laga um peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Í ákvæðinu felst að um sé að ræða einstakling, einn eða fleiri, sem í raun á starfseminu eða stýrir þeim viðskiptamanni, lögaðila eða einstaklingi, í hvers nafni, viðskiptin eða starfsemin sem um ræðir er stunduð eða framkvæmd. Skilgreining á hugtakinu raunverulegur eigandi er að finna í 3. gr. tilskipunar 2015/849/ESB. Rétt er að áréttta að gera þarf greinarmun á lagalegum eiganda og raunverulegum eiganda. Lagalegur eigandi er sá sem er skráður eigandi fjármuna, eigna eða fyrirtækja. Hann þarf þó ekki endilega að vera raunverulegur eigandi. Aðilar kunna að sjá sér hag í því að leyna eignarhaldi sínu, t.d. með því að fá aðra aðila til þess að koma fram sem lagalegur eigandi, með því að stofna flókið net fyrirtækja eða eignarhaldsfyrirtækja (skúffufélaga) eða með öðrum hætti. Raunverulegur eigandi er alltaf einstaklingur og er sá aðili sem í raun getur tekið ákvörðun um ráðstöfun fjármuna, stjórnun aðila eða sá aðili sem nýtur góðs af þeim eignum sem um ræðir.

Um II. kafla

Samkvæmt lögum um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003, starfrækir ríkisskattstjóri fyrirtækjaskrá. Gert er ráð fyrir að skráning raunverulegra eigenda sé hluti af fyrirtækjaskrá en í 22. gr. frumvarpsins er lagt til að skrá um raunverulega eigendur verði bætt við upptalningu í 3. gr. laga um fyrirtækjaskrá.

Um 4. gr.

Ákvæði 4. gr. byggir á ákvæði skilgreiningu á hugtakinu raunverulegur eigandi í 3. gr. og 1. mgr. 30. gr. tilskipunar 2015/849/EB.

Í 1. og 2. mgr. er lögð sú skylda á aðila samkvæmt 2. gr. að afla og veita fyrirtækjaskrá upplýsinga um raunverulega eigendur eins og þeir eru skilgreindir í lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Með því er lögð sú skylda á skráningarskylda aðila skv. 2. gr. að leggja fram upplýsingar um raunverulega eigendur og tilkynna fyrirtækjaskrá en tilkynningarnar skulu vera á því formi sem fyrirtækjaskrá ákveður. Ríkisskattstjóri um nokkurt skeið unnið að uppsetningu á rafrænni fyrirtækjaskrá m.a. með það að markmiði að einfalda breytingar á skráningu félaga. Þannig er með rafrænu fyrirtækjaskránni stefnt að því að aðilar geti sjálfir skráð inn upplýsingar í skrána og sent inn nauðsynleg fylgiskjöl en ekki liggur fyrir hvenær rafræna fyrirtækjaskráin verður að fullu komin í gagnið. Tilkynningar eru í dag sendar fyrirtækjaskrá á þar til gerðum eyðublöðum og eru upplýsingarnar færðar inn í skrána af starfsmönnum fyrirtækjaskrár. Þar til rafræna fyrirtækjaskráin verður komin að fullu í gagnið er gert ráð fyrir að fyrirtækjaskrá ákveði á hvaða formi tilkynningar ásamt fylgiskjöllum skuli sendar skránni en að málsmeðferðin verði rafræn sé þess kostur, sbr. ákvæði 5. mgr. Ákvæði 5. mgr. er í samræmi við ákvæði 2. mgr. 5. gr. laga um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003, 3. mgr. 147. gr. laga um hlutafélög, nr. 2/1995, og 3. mgr. 121. gr. laga um einkahlutafélög, nr. 138/1994.

Í 3. mgr. eru talin þau atriði sem veita skal upplýsingar um en það eru auk nafns, kennitölu, lögheimilis og ríkisfangs hins raunverulega eiganda, upplýsingar um stærð og tegund eignarhalds, sbr. skilgreining í 4. tölul. 3. gr., sem og gögn til staðfestingar á að þær upplýsingar sem veittar eru séu réttar.

Í 4. mgr. er kveðið á um að við nýskráningu í fyrirtækjaskrá skuli skrá upplýsingar um raunverulegan eiganda og að hafi slíkt ekki verið gert skuli skráningarskyldur aðili bæta úr því að eigin frumkvæði.

Um 5. gr.

Með ákvæði 5. gr. eru innleidd ákvæði 1. mgr. 31. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Í skilgreining 3. gr. tilskipunarinnar á raunverulegum eiganda, sbr. b-liður, er að finna nýmæli sem varðar það hver telst raunverulegur eigandi fjárvörslusjóða (e. trusts) eða annarra sambærilegra aðila (e. legal arrangements). Það skiptir ekki máli hvaða nafni slíkt fyrirkomulag er nefnt í öðrum tungumálum, s.s. fiducie (franska), treuhand (þýska) og fideicomiso (spænska). Ef uppbygging, skipulag og hlutverk þess er með sambærilegum hætti og fjárvörslusjóðir og viðkomandi fellur ekki undir skilgreiningu a-liðar um lögaðila þá ber að kanna eignarhald þeirra með sama hætti og um fjárvörslusjóði sé um að ræða. Samkvæmt 1. mgr. 5. gr. ber einstaklingum og lögaðilum sem sinna fjárvörslu eða öðrum störfum fyrir sjárvörslusjóði eða sambærilega aðila að afla fullnægjandi upplýsinga um fjárvörsluaðila (e. trustee), stofnaðila (e. settlor) og ábyrgðaraðila (e. protector), auk réttthafa (e. beneficiary) og annarra aðila sem hafa bein eða óbein yfirráð fyrir fjárvörslusjóði, sem og gagna til staðfestingar á veittum upplýsingum. Í 2. mgr. er kveðið á um skyldu framangreindra einstaklinga og lögaðila til að upplýsa fyrirtækjaskrá þegar sótt er um útgáfu kennitölu

samkvæmt lögum um fyrirtækjaskrá og að hafi slíkt ekki verið gert skuli skráningarskyldur aðili bæta úr því að eigin frumkvæði.

Í 3. mgr. er kveðið á um að þegar skráningarskyldur aðili í skilningi 20. tölul. 2. gr. leggur fram upplýsingar samkvæmt 1. mgr. og staðfestingu á því að upplýsingarnar séu skráðar í opinbera skrá eða gagnagrunn annars EES-ríkis þá er fyrirtækjaskrá heimilt að telja þá skráningu fullgilda. Hér er þó eingöngu átt við þá opinberu skrá eða gagnagrunn annars EES-ríkis sem vísað er til í tilskipun 2015/849/EB.

Með 4. mgr. er fyrirtækjaskrá falið vald til þess að skera úr um það hvort aðili falli undir ákvæði 1. mgr., sbr. 20. tölul. 2. gr.

Um 6. gr.

Í 6. gr. er að finna ákvæði um tilkynningar um breytingu á áður skráðum upplýsingum. Í 1. mgr. er kveðið á um skyldu skráningarskyldra aðila í skilningi laganna til að tilkynna fyrirtækjaskrá um allar breytingar sem verða á þegar skráðum upplýsingum samkvæmt 4. og 5. gr. innan tveggja vikna frá því breytingin átti sér stað. Nauðsynlegt þykir að kveða á um það með skýrum hætti að allar breytingar á þegar skráðum upplýsingum samkvæmt lögnum skuli tilkynna fyrirtækjaskrá inna tveggja vika og að sú skylda hvíli á skráningarskyldum aðilum. Ákvæðið leiðir af 4. mgr. 30. gr. tilskipunar 2015/849/EB um að upplýsingar í skránni skuli vera nákvæmar og í gildi.

Í 2. mgr. er kveðið á um að tilkynningar um breytingar á þegar skráðum upplýsingum skuli vera á því formi sem fyrirtækjaskrá ákveður og að málsmeðferðin skuli vera rafræn sé þess kostur. Ríkisskattstjóri um nokkurt skeið unnið að uppsetningu á rafrænni fyrirtækjaskrá m.a. með það að markmiði að einfalda breytingar á skráningu félaga. Þannig er með rafrænu fyrirtækjaskránni stefnt að því að aðilar geti sjálfir skráð inn upplýsingar í skránni og sent inn nauðsynleg fylgiskjöl en ekki liggur fyrir hvenær rafræna fyrirtækjaskráin verður að fullu komin í gagnid. Tilkynningar um breytingar á þegar skráðum upplýsingum eru í dag sendar fyrirtækjaskrá á þar til gerðum eyðublöðum og eru upplýsingarnar færðar inn í skránni af starfsmönnum fyrirtækjaskrár. Þar til rafræna fyrirtækjaskráin verður komin að fullu í gagnid er gert ráð fyrir að fyrirtækjaskrá ákveði á hvaða formi tilkynningar ásamt fylgiskjöllum skuli sendar skránni en að málsmeðferðin verði rafræn sé þess kostur. Ákvæðið er í samræmi við ákvæði 2. mgr. 5. gr. laga um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003, 3. mgr. 147. gr. laga um hlutafélög, nr. 2/1995, og 3. mgr. 121. gr. laga um einkahlutafélög, nr. 138/1994.

Ákvæði 3. mgr. leiðir af ákvæði 8. mgr. 30. gr. tilskipunar 2015/849/EB en í ákvæðinu er kveðið á um skyldu tilkynningarskyldra aðila og eftirlitsaðila samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka til að tilkynna fyrirtækjaskrá um misræmi milli upplýsinga um raunverulega eigendur í fyrirtækjaskrá og upplýsinga sem þeir búa yfir. Samkvæmt e-lið, sbr. a-lið, 1. mgr. og 2. mgr. 10. gr. laga um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka skal tilkynningarskyldur aðili gera kröfu um að fyrir liggi fullnægjandi upplýsingar um raunverulega eigendur viðskiptamanns sé um lögaðila að ræða og meta með sjálfstæðum hætti hvort upplýsingar um hinn raunverulega eiganda séu réttar og fullnægjandi. Þannig er gert ráð fyrir að tilkynningarskyldur aðili reiði sig ekki alfarið á upplýsingar um raunverulega eigendur í fyrirtækjaskrá heldur kanni réttmæti þeirra upplýsinga með sjálfstæðum hætti og tilkynni skránni verði þeir varir við misræmi milli upplýsinganna.

Með 4. mgr. er lögð sú skylda á fyrirtækjaskrá að grípa til viðeigandi ráðstafana þegar skránni berst tilkynning frá tilkynningarskyldum aðila eða eftirlitsaðila í samræmi við 3. mgr. um að misræmi sé milli upplýsinga um raunverulega eigendur í fyrirtækjaskrá og upplýsinga

sem framangreindir aðilar búa yfir. Þær ráðstafanir sem fyrirtækjaskrá getur gripið til geta m.a. falist í því að merkja tímabundið í skránni að raunverulegt eignarhald sæti skoðun og mun merkingin þá koma fram á vottorði úr fyrirtækjaskrá sem og í rafrænni uppflettingu í skránni. Fyrirtækjaskrá getur einnig gert breytingar á skráningunni komi í ljós að skráningin í fyrirtækjaskrá reynist röng.

Samkvæmt 5. mgr. skal það skráð í fyrirtækjaskrá hafi skráningarskyldur aðili samkvæmt lögnum ekki veitt skránni upplýsingar um raunverulega eigendur samkvæmt 4. og 5. gr. Upplýsingar um að skráningarskyldur aðili hafi ekki veitt upplýsingar um raunverulega eigendur munu þá koma fram á vottorði úr fyrirtækjaskrá sem og í rafrænni uppflettingu í skránni.

Um 7. gr.

Í 7. gr. er að finna ákvæði um aðgang að skrá um raunverulega eigendur en með ákvæðinu er innleidd ákvæði 1. og 2. undirliðar 5. mgr. og 6. mgr. 30. gr. tilskipunar 2015/849/EB.

Í 1. mgr. eru taldir upp í 4. töluliðum þeir aðilar sem hafa aðgang að skrá um raunverulega eigendur, en þeir aðilar eru skrifstofa fjármálagreininga lögreglu, eftirlitsaðilar og önnur stjórnvöld sem gegna réttarvörslu samkvæmt lögum um peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, tilkynningaskyldir aðilar í skilningi framangreindra laga þegar þeir framkvæma áreiðanleikakönnun og almenningur. Um er að ræða innleiðingu á 1. undirlið 5. mgr. 30. gr. tilskipunar 2015/849/EB eins og henni var breytt með tilskipun 2018/843/EB.

Með 2. mgr. er innleitt ákvæði 2. undirliðar 5. mgr. 30. gr. tilskipunar 2015/849/EB en í ákvæðinu er kveðið á um að almenningur skuli hafa aðgang að nafni hins raunverulega eiganda, fæðingarmánuði og ári, búsetulandi, ríkisfangi og stærð og tegund eignarhalds.

Með 3. mgr. er innleitt ákvæði 6. mgr. 30. gr. tilskipunar 2015/849/EB en þar er kveðið á um að skrifstofa fjármálagreininga lögreglu, eftirlitsaðilar og stjórnvöld skv. 1. og 2. tölul. 1. mgr. skuli hafa tímanlegan og óheftan aðgang að öllum skráðum upplýsingum um raunverulega eigendur. Þannig er gert ráð fyrir að framangreindir aðilar skuli án augljósra tafa hafa aðgang að upplýsingum skv. 4. gr. sem og öllum þeim upplýsingum og gögnum sem fyrirtækjaskrá hefur undir höndum og varða raunverulega eigendur. Einnig er í ákvæðið kveðið á um aðgang tilkynningaskyldra aðila skv. 3. tölul. að upplýsingum skv. 4. gr. án augljósra tafa.

Um 8. gr.

Í 8. gr. er að finna ákvæði um aðgang að skrá um fjárvörslusjóði og sambærilegar ráðstafanir. Ákvæðið er að mestu leyti sambærilegt ákvæði 7. gr. um aðgang að skrá um raunverulega eigendur en ekki er gert ráð fyrir að almenningur hafi aðgang að skrá um fjárvörslusjóði og sambærilegar ráðstafanir. Þess í stað skal veita hverjum einstaklingi og lögaðili sem sýnir fram á lögvarða hagsmuni af því að fá aðgang að upplýsingunum slíkan aðgang, sbr. 4. og 5. tölul. 1. mgr. Framangreindir aðilar skulu þá fá aðgang að nafni réttshafa, fæðingarmánuði og ári, búsetulandi, ríkisfangi og stærð og tegund eignarhalds.

Um 9. gr.

Í 9. gr. má finna undantekningu frá ákvæði 7. gr. um aðgang að skrá um raunverulega eigendur og 8. gr. um aðgang að skrá um fjárvörslusjóði og sambærilegar ráðstafanir. Með ákvæðinu er innleitt ákvæði 9. mgr. 30. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Samkvæmt 9. gr. er fyrirtækjaskrá veitt heimild til að takmarka aðgang aðila samkvæmt 4. tölul. 7. gr. og 4. og 5. tölul. 8. gr. að upplýsingum þegar raunverulegur eigandi er undir lögaldri eða ólögráða með

öðrum hætti. En gert er ráð fyrir að rökstyðja þurfi beiðnir um slíkar upplýsingar sérstaklega og er fyrirtækjaskrá þá falið að meta hvort veita eigi aðgang að upplýsingunum.

Um 10. gr.

Í 10. gr. er lagt til að ráðherra setji með reglugerð nánari ákvæði um aðgang að fyrirtækjaskrá, miðlun upplýsinga úr henni svo og um gjaldtöku fyrir slíkan aðgang og afnot af skránni og upplýsingum hennar. Ákvæðið er hliðstætt ákvæðum í lögum um fyrirtækjaskrá, lögum um hlutafélög, einkahlutafélög, samvinnufélög og sjálfseignarstofnanir sem stunda atvinnurekstur. Er gert ráð fyrir að gjaldtöku verði hagað á svipaðan hátt og nú er gert og verið hefur lengst af en þó er ekki gert ráð fyrir að gjald sé tekið fyrir rafræna uppfléttingu í skránni.

Um 11. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um skyldu aðila samkvæmt 2. gr. til að varðveita upplýsingar um raunverulega eigendur og upplýsingar um fjárvörslusjóði og sambærilega aðila í fimm ár eftir að raunverulegu eignarhaldi lýkur en að þeim tíma skuli gögnunum eytt. Fyrirtækjaskrá er með ákvæðinu veitt heimild til að ákveða að gögn séu varðveitt í allt að fimm ár til viðbótar ef tilefni er til.

Um 12. gr.

Vinnsla persónuupplýsinga samkvæmt lögnum skal vera í samræmi við persónuverndarlög en þau lög gilda um sérhverja vinnslu persónuupplýsinga sem ætlað er að verði hluti af skrá. Ákvæði 12. gr. byggist á 41. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Í 1. mgr. er kveðið á um að vinnsla persónuupplýsinga sé eingöngu heimil í þeim tilgangi að tryggja að til staðar séu upplýsingar um raunverulegt eignarhald aðila skv. 2. gr. og að önnur vinnsla, notkun eða miðlun sé óheimil. Í 2. mgr. er áréttað að vinnsla og varðveisla gagna og upplýsinga samkvæmt lögnum teljist til almannahagsmuna.

Almennt um XII. kafla.

Með III. kafla er innleidd ákvæði 58.–61. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Tilskipunin kveður á um að aðildarríki skuli tryggja að brot gegn lögnum, reglum og reglugerðum settum á grundvelli þeirra sæti viðeigandi stjórnsluviðurlögum sem eru í senn áhrifarík, viðeigandi og hafi fullnægjandi varnaðaráhrif. Tilskipunin kveður á um tiltekna lágmarksþætti, svo sem hvaða brot eigi að sæta viðurlögum, hverjir eigi að geta sætt viðurlögum og um lágmarksfjárhæðir sekta, en setja útfærslu að öðru leyti í hendur aðildarríkja til ákvörðunar enda kveður tilskipunin á um lágmarkssamræmingu, sbr. 5. gr. hennar.

Um 13. gr.

Í 13. gr. er kveðið á um skyldu fyrirtækjaskrár til að krefjast úrbóta komi í ljós að skráningarskyldur aðili fylgi ekki lögnum, reglugerðum eða reglum settum á grundvelli þeirra. Skal fyrirtækjaskrá veita aðila hæfilegan frest til úrbóta. Almennt verður að telja að fyrirtækjaskrá heimild til að krefjast úrbóta. Þrátt fyrir að fyrirmæli um úrbætur séu í eðli sínu ekki viðurlög er ákvæðið staðsett fremst í viðurlagakafla enda verður krafa um úrbætur samkvæmt ákvæðinu eingöngu sett fram ef skráningarskyldur aðili fylgir ekki ákvæðum laganna, reglugerða eða reglna settra á grundvelli þeirra. Er staðsetning ákvæðisins í samræmi við staðsetningu sambærilegs ákvæðis í 44. gr. laga um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Krafa um úrbætur kemur ekki í veg fyrir beitingu annarra heimilda kaflans, svo sem stjórnvaldssektum. Það fer eftir eðli og umfangi brota hvort úrbótakrafa ein

og sér sé viðeigandi eða hvort beita eigi öðrum ákvæðum kaflans samtímis. Þá getur úrbótakrafa orðið forsenda dagsekta skv. 14. gr., fari skráningarskyldur aðilar ekki eftir fyrirmælum fyrirtækjaskrár um úrbætur.

Um 14. gr.

Í 14. gr. er kveðið á um heimild ríkisskattstjóra til að beita dagsektum veiti skráningarskyldur aðili ekki umbeðnar upplýsingar skv. 4. og 5. gr. eða sinni hann ekki kröfu um úrbætur innan hæfilegs frests sem ríkisskattstjóri ákveður skv. 13. gr. Markmið dagsekta er að knýja skráningarskyldan aðila til að framkvæma viðeigandi úrbætur eða veita umbeðin gögn eða upplýsingar.

Samkvæmt 1. mgr. geta dagsektirnar numið frá 10.000 kr. til 500.000 kr. á dag. Í ákvæðinu eru sett fram viðmið sem ríkisskattstjóra er heimilt að taka tillit til við ákvörðun á fjárhæð dagsekta sem lúta aðallega að fjárhagslegum styrk og eðli vanrækslu. Stærð, eðli og umfang skráningarskyldra aðila er mismunandi og eðlilegt að taka tillit til þess við ákvörðun á sektarfjárhæð. Dagsektir að fjárhæð 10.000 kr. á skráningarskyldan aðila með ársveltu undir fimm milljónum kr. geta haft sama hvata til að framkvæma úrbætur eða eftir atvikum skil á gögnum og upplýsingum og 500.000 kr. geta haft á skráningarskyldan aðila með ársveltu sem nemur hundruðum milljóna kr. eða meira. Með því að taka viðeigandi tillit til fjárhagslegs styrkleika við ákvörðun dagsekta eru varnaðaráhrif þeirra aukin.

Samkvæmt 2. mgr. eru ákvarðanir um beitingu dagsekta teknar af ríkisskattstjóra.

Í 3. mgr. kemur fram sú meginregla að álagðar dagsektir falla ekki niður þó svo að farið verði að kröfu eftirlitsaðila um úrbætur eða skil á gögnum eða upplýsingum. Sjálfkrafa niðurfelling þeirra myndi draga verulega úr eða gera að engu þau varnaðaráhrif sem dagsektum er ætlað að hafa. Frá meginreglunni er lögð til sú undantekning í 4. mgr. að heimilt sé að lækka eða fella niður dagsektir hafi utanaðkomandi eða óviðráðanleg atvik valdið því að umbeðnar upplýsingar voru ekki lagðar fram eða kröfum um úrbætur ekki sinnt. Fara ber með þessa undantekningu með sama hætti og aðrar undantekningar og túlka þröngri lögskýringu. Nauðsynlegt er að ríkisskattstjóri geti tekið tillit til óvæntra eða sérstakra atvika eða aðstæðna sem kunna að koma upp í tengslum við álagningu dagsekta. Atvik eða aðstæður þar sem lækkun eða niðurfelling kynni að koma til greina væru þegar til staðar eru óyfirséanlegar hindranir til þess að verða við kröfu eftirlitsaðila.

Í 5. og 6. mgr. er kveðið á um dagsektirnar séu aðfararhæfar og að innheimtar dagsektir skuli renna í ríkissjóð að frádregnum kostnaði við innheimtuna.

Um 15. gr.

Ákvæðið byggist á fyrirmynd sambærilegs ákvæði í lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og er innleiðing á 58.–60. gr. tilskipunar 2015/849/EB.

Í 1. mgr. er kveðið á um það hvaða brot á lögnum geta sætt stjórnvaldssektum. Stjórnvaldssektir geta hvort sem er verið lagðar á einstaklinga og lögaðila.

Lagt er til í 2. mgr. að við ákvörðun stjórnvaldssekta beri ríkisskattstjóra að taka tillit til allra atvika sem skipta máli. Taldir eru þar upp níu þættir í dæmaskyni og byggir sú upptalning að mestu leyti á 4. mgr. 60. gr. tilskipunarinnar.

Í 5. mgr. er kveðið á um fjárhæð stjórnvaldssekta. Samkvæmt ákvæðinu geta stjórnvaldssektir sem lagðar eru á einstaklinga numið frá 100 þús. kr. til 5 millj. kr. en stjórnvaldssektir sem lagðar eru á lögaðila geta numið frá 500 þús. kr. til 80 millj. kr. en geta þó verið hærri eða allt að 10% af heildarveltu samkvæmt síðasta samþykktu ársreikningi

lögadilans eða 10% af síðasta samþykktu samstæðureikningi ef lögadili er hluti af samstæðu og brot er framið til hagsbóta fyrir annan lögadila í samstæðunni eða annar lögadili í samstæðunni hefur notið hagnaðar af brotinu.

Aðrar málsgreinar ákvæðisins eru hefðbundin viðurlagaákvæði sem eiga sér fyrirmynd í viðurlagaákvæðum á fjármálamarkaði, t.d. lögum um fjármálafyrirtæki, nr. 161/2002, og þarfnast ekki skýringa.

Um 16. gr.

Greinin er samhljóða 49. gr. laga um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og 112. gr. laga um fjármálafyrirtæki. Tilkynning um upphaf rannsóknar skv. 2. mgr. getur m.a. falist í því að eftirlitsaðili kalli eftir skýringum eða gögnum varðandi tiltekna háttsemi. Ekki er nauðsynlegt að í erindi komi sérstaklega fram að um upphaf rannsóknar sé að ræða.

Um 17. gr.

Í 1. mgr. er að finna heimild til að afskrá skráningarskyldan aðila úr fyrirtækjaskrá hafi hann ekki brugðist við kröfu um úrbætur skv. 13. gr. Gert er ráð fyrir að ekki verði gripið til þessara úrræða nema aðrar og vægari aðferðir dugi ekki til og með því er sá varnagli sleginn að þessum viðurlögum verði ekki beitt nema ef um er að ræða alvarlega vanrækslu á að veita upplýsingar um raunverulega eigendur annað hvort með því að veita ekki slíkar upplýsingar eða veita rangar upplýsingar.

Í 2. – 3. mgr. er að finna málsmeðferðarreglur hyggist fyrirtækjaskrá beita heimild 1. mgr. til afskráningar.

Í 4. mgr. er að finna heimild fyrir raunverulega eigendur, lánadrottna eða fyrirtækjaskrá til að gera kröfu um að bú aðilans verði tekið til skipta í samræmi við 6.-8. mgr. eða breyta skráningu þannig að félag sem hefur verið afskráð verði skráð á nýjan leik.

Samkvæmt 5. mgr. er kveðið á um að þó að aðili hafi verið felldur af skrá breyti það ekki persónulegri ábyrgð sem stjórnar- eða félagsmenn kunna að vera í vegna skuldbindinga félagsins.

Í 6.-8. mgr. er að finna ákvæði um hvernig fara beri með kröfu samkvæmt 4. mgr. um að bú aðila verði tekið til skipta. Í 8. mgr. er kveðið á um að ekki megi breyta skráningu aðila í fyrirtækjaskrá eftir að héraðsdómari hefur kveðið upp úrskurð um að bú aðilans verði tekið til skipta en er hér m.a. átt við skráningu stjórnarmanna.

Um 18. gr.

Greinin er nánast samhljóða 52. gr. laga um aðgerðir gegn peningabætti og 18. gr. laga um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi, nr. 87/1998.

Um 19. gr.

Í 19. gr. er kveðið á um heimild ráðherra til að setja reglugerð um nánari útfærslu á einstökum ákvæðum laganna.

Um 20. gr.

Lögin fela í sér innleiðingu á ákvæðum 30. og 31. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2015/849/ESB frá 20. maí 2015 um ráðstafanir gegn því að fjármálakerfið sé notað til peningabættis eða til fjármögnunar hryðjuverkastarfsemi, um breytingu á reglugerð

Evrópuþingsins og ráðsins ESB nr. 648/2012, og um niðurfellingu á tilskipun Evrópuþingsins 2005/60/EB og tilskipun ráðsins og framkvæmdastjórnarinnar 2006/70/EB, sem tekin var upp í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 249/2018 frá 5. desember 2018.

Með tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/843/ESB frá 30. maí 2018 um breytingar á tilskipun (ESB) 2015/849 og tilskipunum 2009/138/EB og 2013/36/ESB voru meðal annars gerðar breytingar á ákvæðum 30. og 31. gr. tilskipunar 2015/849/ESB. Tilskipun 2018/843/ESB hefur ekki verið tekin upp í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið og því er í frumvarpi þessi lagt til að þau ákvæði tilskipunar 2018/843/ESB sem breyta ákvæðum 30. og 31. gr. tilskipunar 2015/849/ESB verði tekin efnislega upp í íslenska löggjöf.

Um 21. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 22. gr.

Með ákvæðinu eru lagðar til breytingar á lögum um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003, og lögum um greiðsluþjónustu, nr. 120/2011.

Þær breytingar sem lagðar eru til á lögum um fyrirtækjaskrá er tvíþættar. Annars vegar er um að ræða breytingar sem lagðar eru til vegna skráningar raunverulegs eigenda lögaðila og fjárvörslusjóða og sambærilegra aðila. Hins vegar eru lagðar til breytingar á viðurlagakafla laganna en í skýrslu FATF eru gerðar athugasemdir við heimildir ríkisskattstjóra til að beita viðurlögum vegna brota á lögum um fyrirtækjaskrá, nr. 17/2003. Lagt er til að ríkisskattstjóri hafi heimildir til að krefjast úrbóta, leggja á dagsektir og stjórnvaldssektir. Einnig er lagt til að kveðið verði sérstaklega á um málshöfðunarfrest. Ákvæðin eru sambærileg ákvæðum 13. - 16. gr. og 18. gr. frumvarpsins og vísast til umfjöllun í greinargerð um þau ákvæði.

Í ákvæðinu er einnig mælt fyrir um breytingar á greiðsluþjónustulögum nr. 120/2011 sem leiða af því að hugtakið peninga- og verðmætasendingarþjónusta féll brott úr lögum með samþykkt laga um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka nr. 140/2018. Eftir samþykkt laga um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka nr. 140/2018 stendur að lög um greiðsluþjónustu nr. 120/2011 vísa til hugtaksins peninga- og verðmætasendingarþjónusta með vísan til laga um aðgerðir gegn peningaþvætti og er ætlunin að lagfæra það með þessari breytingu á greiðsluþjónustulögunum. Með a-lið er lagt til að í stað „Peninga- og verðmætasendingarþjónusta samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka sem uppfyllir skilyrði II. kafla orðist f-liður 14. töluliður 8. gr. laganna orðast svo: Greiðslustofnun með takmarkað starfsleyfi. Með b-lið eru lagðar til breytingar á 27. gr. laga um greiðsluþjónustu nr. 120/2011, sem efnislega fjallar um tiltekna undanþágur frá lögum um greiðsluþjónustu sem fyrst og fremst reynir á vegna smærri greiðslustofnana. Í ákvæðinu er lagt til að hugtakið peninga- og verðmætasendingarþjónusta verði fellt brott úr ákvæðinu og í stað komi hugtakið „greiðslustofnun með takmarkað starfsleyfi“. Í 2. mgr. 27. gr. er lagt til að heildarfjárhæð greiðslna sem slík greiðslustofnun framkvæmi á grundvelli takmarkaðs starfsleyfis á einum mánuði megi að hámarki nema 1 milljón evra í íslenskum krónum miðað við opinbert viðmiðunargengi (kaupgengi) eins og það er skráð hverju sinni. Lagt er til að heildarfjárhæðin lækki úr 3 milljónum evra í 1 milljón evra og fjárhæðin þar með aðlöguð að íslenskum greiðslumarkaði. Í 2. mgr. 27. gr. núgildandi laga um greiðsluþjónustu nr. 120/2011 hefur Fjármálaeftirlitið heimild til að kveða á um lægri viðmiðunarþjárhæð. Lagt er til að heimild Fjármálaeftirlitsins til lækkunar viðmiðunarþjárhæðarinnar verði felld brott úr lögum en þess í stað verður fjárhæðin í lögnum

lækkuð. Á sama tíma er lagt til að greiðslustofnanir með takmarkað starfsleyfi geti sinnt fleiri tegundum greiðsluþjónustu en einungis peningasendingu. Með þeirri breytingu næst fram samræmi milli ákvæðisins og 26. gr. tilskipunar 2007/64/EB um greiðsluþjónustu á innri markaði EES, sem ákvæðið byggir á, enda gerir tilskipunin ekki ráð fyrir að undanþágur á borð við þær sem ákvæðið tekur til séu einungis bundnar við peningasendingu eða afmarkað við eina tegund greiðsluþjónustu. Ákvæði c)-f) liðar þarfnast ekki skýringa.

Ákvæði til bráðabirgða

I.

Er ákvæði til bráðabirgða er kveðið á um skyldu þeirra skráningarskyldu aðila sem þegar eru skráðir í fyrirtækjaskrá til að veita upplýsingar samkvæmt 4. og 5. gr. eigi síðar en 1. desember 2019.